

T AAL & CULTUUR

[T] **“OPEN LANDSCHAP, OPEN BOEK”.**
NEDERLAND GASTLAND OP
BOEKENBEURS VAN PEKING

Bijna dagelijks bereiken mij vragen van journalisten en schrijvers over de situatie in China. Nederland is dit jaar gastland op de boekenbeurs van Peking, een van de grootste en snelst groeiende ter wereld. Zeven jaar lang heeft het Nederlands Letterenfonds gewerkt om deze uitverkiezing mogelijk te maken, en juist nu het Nederlandse gastlandschap een feit is, wordt de internationale gemeenschap opgeschrikt door acties van de autoriteiten tegen kunstenaars en schrijvers. Wanneer ik dit schrijf, beheerst de arrestatie van Ai Weiwei het wereldnieuws, reden voor sommigen om te twijfelen of Nederlandse kunstenaars op de Chinese boekenbeurs een rol moeten spelen. En welke rol dat dan zou moeten zijn.

Onlangs beschreef de journalist Paul Brill het tamelijk treffend in *de Volkskrant*: hij schetst de recente ontwikkelingen in China als een vorm van overreactie van de centrale overheid. De trek van miljoenen plattelanders naar de steden op zoek naar welvaart, het verlangen van veel intellectuelen naar ruimere mogelijkheden van expressie, de enorme groei die het land doormaakt en die nauwelijks te controleren valt, dat alles maakt de positie van de centrale macht kwetsbaar. Als dan in de Arabische

wereld ogenschijnlijk de lente uitbreekt, al is die broos, dan zorgt dat in China voor een effect van nawinter, van verstarring van mogelijkheden, verstijving van vormen die nog niet heel lang geleden meer vliedend leken.

Want de afgelopen jaren kende China juist een langzaam opwarmend klimaat. Schrijvers gingen bloggen en ventileerden hun ideeën, beschreven hun ervaringen. Jonge schrijvers creëerden nieuwe genres, schreven gigantische bestsellers met oplages van soms miljoenen exemplaren. Uitgevers kregen gaandeweg meer ruimte om te publiceren, de markt deed haar intrede en daarmee de oriëntatie op het Westen. Naast de ongeveer zeshonderd officiële literaire uitgeverijen kwamen duizenden studio's met intelligente redacteurs ook in het Westen op zoek naar boeken die tegemoetkomen aan de ontzaglijke vraag naar kennis van de Chinese lezers. Zoveel beweeglijkheid, zoveel nieuwe vormen van kennisverspreiding en expressie, zoveel nieuwe ideeën, waarvan het woord het instrument is, het valt feitelijk niet te beheersen.

Vanuit het Nederlands Letterenfonds heb ik, met mijn collega's, al die ontwikkelingen nauwgezet gevolgd. Dat Nederland als gastland is uitverkoren, als eerste kleine land na grootmachten als Duitsland, Frankrijk, Rusland en India, hangt nauw samen met de diepgaande analyse die wij van China

Het gebouw waar de boekenbeurs van Peking plaatsvindt.

hebben gemaakt en de contacten die wij zorgvuldig hebben opgebouwd. Vanaf het begin zijn wij uitgegaan van het idee van wederkerigheid en wederzijdse interesse. We nodigden Chinese uitgevers uit naar Nederland om hier de literaire infrastructuur te leren kennen en ideeën op te doen. Zelf reisden we naar steden in allerlei provincies van China om uitgevers en schrijvers te ontmoeten, hun verhalen te leren kennen, en precies na te gaan welke boeken, welke disciplines en genres daar zouden kunnen “werken”. Omgekeerd probeerden wij Chinese uitgevers te helpen om hun literatuur en typisch Chinese disciplines en faculteiten te vertalen naar het Westen. Interesse over en weer leidde tot vriendschap, vriendschap tot zakendoen, waarbij de inhoud altijd centraal stond, of het nu om klassieke romans ging, belangrijke non-fictie of kinderboeken. De ideeën die zo worden overgedragen, vormen de basis, het kapitaal van ons handelen. In dat contact met Chinese uitgevers en schrijvers willen wij blijven investeren, juist ook nu.

De Nederlandse presentatie in China op de Boekenbeurs van Peking zal *Open landschap, open boek* heten. Daarmee is veel gezegd over onze inzet. Onze stand, meer dan 1.500 m² groot, symboliseert dat Nederlandse open landschap. In zijn vorm- en beeldtaal zal de stand onderdelen van het Nederlandse gedachtegoed aanwezig stellen: openheid,

transparantie, een verlangen naar maakbaarheid. Dit is de centrale plek waar schrijvers en uitgevers uit alle windstreken elkaar zullen kunnen ontmoeten en kunnen spreken over belangrijke thema's, ook actuele, als dat in een sfeer van wederzijds respect gebeurt. De opzet van het schrijversprogramma zal er een zijn van ontmoetingen van Nederlandse schrijvers met Chinese collega's, zowel op de beurs als in de stad, zowel in thematisch opgezette programma's als op een informele manier. De investering die wij willen doen is er een in duurzame contacten. Daarbij willen wij ons niet bezondigen aan overdreven stoerheid, aan gratuite gebaren die nogal eens worden ingegeven door ijdelheid en eigenbelang – praten voor de Nederlandse bühne. Wel willen we op elke mogelijke manier de gedachtewisseling en ideeënuitswisseling mogelijk maken in het belang van onze Chinese vrienden en met het uitgangspunt dat grote ontwikkelingen gaande zijn.

Een nawinter is maar een tijdelijke stilstand.

HENK PRÖPPER

Achttiende boekenbeurs van Peking, 31/8 tot 4/9/2011,
www.letterenfonds.nl en www.bibf.net. Exposities o.m.
 over de brieven van Vincent van Gogh, de Best Verzorgde Boeken, kinderboekillustraties en literaire strips.